Tájékoztató a gyermekbántalmazásról

Humánszolgáltató Központ
Családsegítő és Gyermekjóléti Központ
7100 Szekszárd, Garay Tér 1-7.
Telefon: 74/511-475, 74/511-474
e-mail: szdgyjk@gmail.com
humanszekszard@tolna.net
honlap: www.humanszekszard.hu

A nap 24 órájában hívható telefonszámok:
Gyermekvédő Hívószám:
06 80 21 20 21
Intézményünk készenléti telefonszáma:
06 30 229 42 90

A gyermeknek joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással – fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal –, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A gyermek nem vethető alá kínzásnak, testi fenyítésnek és más kegyetlennek, embertelen vagy megalázó büntetésnek, illetve bánásmódnak.

Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Ez a jog – az élethez való jog kivételével – minden más alapvető jogot megelőz.

A gyermeknek joga van ahhoz, hogy a védelme érdekében eljáró szakemberek –különösen a gyermek bántalmazásának felismerése és megszüntetése érdekében – egységes elvek és módszertan alkalmazásával járjanak el.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy, ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt – noha tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti. A gyermeket bántalmazás érheti *családon belül*, illetve *családon kívül*.
A WHO a rossz bánásmódnak öt altípusát különbözteti meg:

1. Fizikai bántalmazás.
2. A gyermekkel való szexuális visszaélés.
3. Az elhanyagolás és a hanyag bánásmód.
4. Az érzelmi bántalmazás.
5. A gyermek kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolása.

1. A gyermek fizikai bántalmazása

A fizikai bántalmazás formáihoz kell sorolnunk minden olyan magatartást, mely során a szülő, a gondozó vagy más felnőtt a 18 év alatti gyermeknek szándékosan testi fájdalmat vagy sérülést okoz, vagy ha a szülő/gondozó magatartása következtében a sérülés veszélye fennáll.
A fizikai bántalmazás formái:

- ütés (kézzel, eszközzel)
- rúgás
- rázás (különösen csecsemőkre veszélyes, belső vérzéseket, sérüléseket, vénaszakadást, a nyakcsigolya törését okozhatja, akár a csecsemő halálához is vezethet – és sajnos éppen ez az egyik leggyakoribb bántalmazási forma csecsemőknél),
- rángatás,
- tárggyal megdobás
- szúrás
- fojtogatás (kézzel, vagy a gyermek fejének víz alá nyomása)
- mérgezés
- haj húzása, kitépése
- megégetés, leforrázás, maró anyaggal leöntés.

2. A gyermekkel való szexuális visszaélés

Szexuális bántalmazásról beszélünk, ha valaki szexuális aktivitásba von be gyermek- vagy serdülőkorú, tehát 18 év alatti személyt. A gyermekkel való szexuális visszaélés megvalósulhat akár felnőtt, akár olyan másik gyermek révén, aki koránál vagy fejlettségénél fogva a gyermekkel felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapuló viszonyban áll. A cselekvés célja a másik személy szükségleteinek kielégítése.

3. Az elhanyagolás és a hanyag bánásmód

Elhanyagolásról akkor beszélhetünk, ha a gyermek alapvető fizikai, illetve pszichológiai szükségletei tartósan kielégítetlenek maradnak, úgymint: megfelelő étkezés, ruházat, szállás, orvosi ellátás, oktatás, stb. Mivel a gyermek személyiségfejlődése szempontjából óriási jelentőséggel bír a gondozóval való érzelmi kapcsolat, az is elhanyagolásnak minősül, ha a gyermek tartósan nem kapja meg az egészséges fejlődéséhez szükséges törődést, figyelmet, védelmet és érzelmi biztonságot.
Az elhanyagolás típusai:

- fizikai elhanyagolás
- érzelmi elhanyagolás
- oktatási, nevelési elhanyagolás.

Fizikai elhanyagolásról akkor beszélhetünk, ha a gyermek nem jut hozzá azokhoz a javakhoz, melyek életben maradása, növekedése, egészségének megőrzése érdekében nélkülözhetetlenek. Az elhanyagolás előfordulhat annak következtében, hogy

- szülei vagy gondozója nem figyelnek a gyermekre, nem veszik észre, ha valamiben szükséget szenved, (például beteg vagy éhes),
- a szülőknek nem áll módjukban megfelelően gondozni a gyermeket (pl. elszegényedett, tartósan munkanélküli vagy hajléktalan, illetve tartósan beteg, a gyermek ellátására képtelen szülő).

Az elhanyagolás az alábbi területeket érintheti:

- élelem,
- orvosi ellátás,
- higiénia,
- oktatás,
- biztonságos környezet,
- szállás.

Érzelmi elhanyagolásról beszélünk, ha a gyermek normális, egészséges fejlődéséhez szükséges érzelmi környezet hiányzik.

Az érzelmi elhanyagolás formái például:
- a gyermekkel nem törődnek, nem figyelnek rá, ignorálják, közömbösek vele szemben,
- gyakran egyedül hagyják, esetleg bezárják a lakásba a szülők távolléte idejére,
- nem érdeklődnek iránta vagy a vele kapcsolatos események iránt,
- közeledésére, kapcsolatfelvételre irányuló kezdeményezéseire nem, vagy pedig
- hidegen, elutasítóan reagálnak,
- hiányzik a szülő részéről a biztatás, a megerősítés, a szeretet kifejezése a gyermek felé.

4. Az érzelmi bántalmazás

Érzelmi bántalmazásról akkor beszélünk, ha a nevelésért felelős személyek nem biztosítják azt a fejlődési szükségleteknek megfelelő, támogató környezetet, amely szükséges a gyermek stabil érzelmi és szociális képességeinek kifejlesztéséhez, és amely megfelel a gyermek személyes képességeinek és a környező társadalom igényeinek. Büntetik a gyermeket azzal, hogy nem szeretik, hogy nem biztatják, hogy ignorálják.

Az érzelmi bántalmazás formái:
- verbális bántalmazás (a gyermek sértegetése, folyamatos kritizálása, teljesítményeinek sorozatos lekicsinylése, meggyanúsítás, stb.),
- izoláció, korlátozás (eltiltás a barátoktól, vagy más, a gyermek számára fontos szociális kapcsolatoktól),
- megfélemlítés, fenyegetőzés (fizikai büntetéssel, elhagyással, megöléssel, stb.)
- a gyermek megbüntetése pozitív és egészséges magatartási formákért (mosoly, hangadás, helyzetváltoztatás, játék, stb.)

5. A gyermek kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolása

A gyermek kizsákmányolásáról beszélünk, amikor a gyermeket munkavégzés vagy más tevékenység keretében használják fel más személy haszonszerzése érdekében. Ebbe beleértendő például a gyermekmunka és a gyermekprostitúció. Az ilyen tevékenységek a gyermek testi, illetve lelki egészségére, oktatására, morális és szociális-érzelmi fejlődésére hátrányos hatással vannak.

6. A gyermekbántalmazás speciális esetei
- Méhmagzatot károsító magatartás. Elsősorban a terhesség alatti drog és alkoholfogyasztást, a mértéktelen dohányzást, a prostitúciót jelenti.
- Alkohol és drog abúzus. Amikor a szülők, gondviselők alkohol, illetve drogfogyasztása veszélyezteti a gyermek egészséges fejlődését.
- Gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl, ismételten, fizikailag, illetve lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál.

A bántalmazás kezelése

A gyermekbántalmazás nem magánügy. Ha a bántalmazás tényére fény derül, elsődleges feladat **a további bántalmazás megelőzése**. Ezt a gyermekvédelmi szervek feladata megszervezni, esetleg az iskola, valamint a család, a rokonok bevonásával.

A szakemberek kötelesek egymásnak jelezni és közösen, az érintett családdal együtt megtervezni egyrészt **a család segítését,** támogatását (pl. alternatív gyermeknevelési módszerek megvitatása, szükség esetén a családtagok támogató terápiája, stb.), másrészt **a gyermek támogatását** és kezelését is.

A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látnak el – a gyermek családban történő kezelésének elősegítése érdekében, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében – a meghatározott alaptevékenység keretében:
- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók,
- a köznevelési intézmények és a szakképző intézmények,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság,
- a javítóintézet,
- a gyermekjogi képviselő,
- a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatal,
- az állam fenntartói feladatainak ellátására a Kormány rendeletében meghatározott szerv,
- a települési önkormányzat jegyzője,
- a büntetés-végrehajtási intézet,
- a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelők.

A gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltató és a gyámhatóság a gyermek bántalmazása, elhanyagolása **miatt jelzést vagy kezdeményezést tevő intézmény, személy adatait külön kérelem hiányában is zártan kezeli.**

Vonatkozó jogszabályok, további hivatkozások:
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 1991. évi LXIV. törvény a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről (Gyermekjogi Egyezmény)
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.)
- A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
- A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (Gyer)
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk)
- A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény
- Szociális Munka Etikai Kódexe

Az igénybe vehető segítségről, illetve egyéb támogatási lehetőségekről információ kérhető:
személyesen a Humánszolgáltató Központ címén (7100 Szekszárd, Garay Tér 1-7.), vagy
telefonon: 74/511-475; 74/511-474 ; 06-30/229-4290.

Ügyfélfogadás:

Hétfőtől – csütörtökig 8^{00}-tól 16^{00} óráig.

Pénteken ügyfélfogadás nincs.